

VASÁRNAPI UJSÁG

49. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, DECEMBER 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ——— 16 korona.
Félévre ——— 8 korona.
Negyedévre ——— 4 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

ANDRÁSSY SZOBRA.

BUDAPEST SZOBRAI ismét megszapordtak, még pedig egy lovas szoborral. Európa más nagy városaiban ezek a legérdekesebb látványosságok. Nem csoda, ha a mi közönségünk szintén lovas szobrokra vágyik. S hogy e tekintetben kielégíttessék, egy a parlamentben, az íróasztalnál és a diplomácia parkettjén imponáló pályának fényes, sőt varázslatos ragyogású alakját kellett úgyszólván ráerőszakolni a lóra.

Bizonynyal különös, hogy a leglovasabb nemzetnek, a kitől a huszárt utánozzák a világ hadseregei, gyalog álljanak majdnem összes ércbe öntött újabb nagyjai, sablonos iratkereseikkel. De hát az is egy darab történelem lehet, *ha valami nincs*. Nem jó azt eltagadni.

Évek hosszú sora előtt e sorok írója egy szerkesztőségi szobában dolgozott három magyar íróval, kik közül egy Kovács nevű Konstantinápolyban született, a másik, Pulszky Károly Londonban, a harmadik, Szemere Attila Párisban. És ez a füstös szoba azzal a három fiatal emberrel egy élő emlékeztetés volt, *hogy a nemzet nem volt valamikor odahaza*.

Ép oly nagy néma kiáltások ezek a gyalog szobrok is a főváros utczáin, melyek minduntalan figyelmeztessenek, hogy csak iróink, politikusaink, szónokaink vannak, — *de a katonáink a császáréi*.

Hogy lovas szobraink is legyenek, igazi lovas szobraink, ahhoz nem elég a szoborbizottságok szavazattöbbséggel való döntései; ahhoz más út vezet...

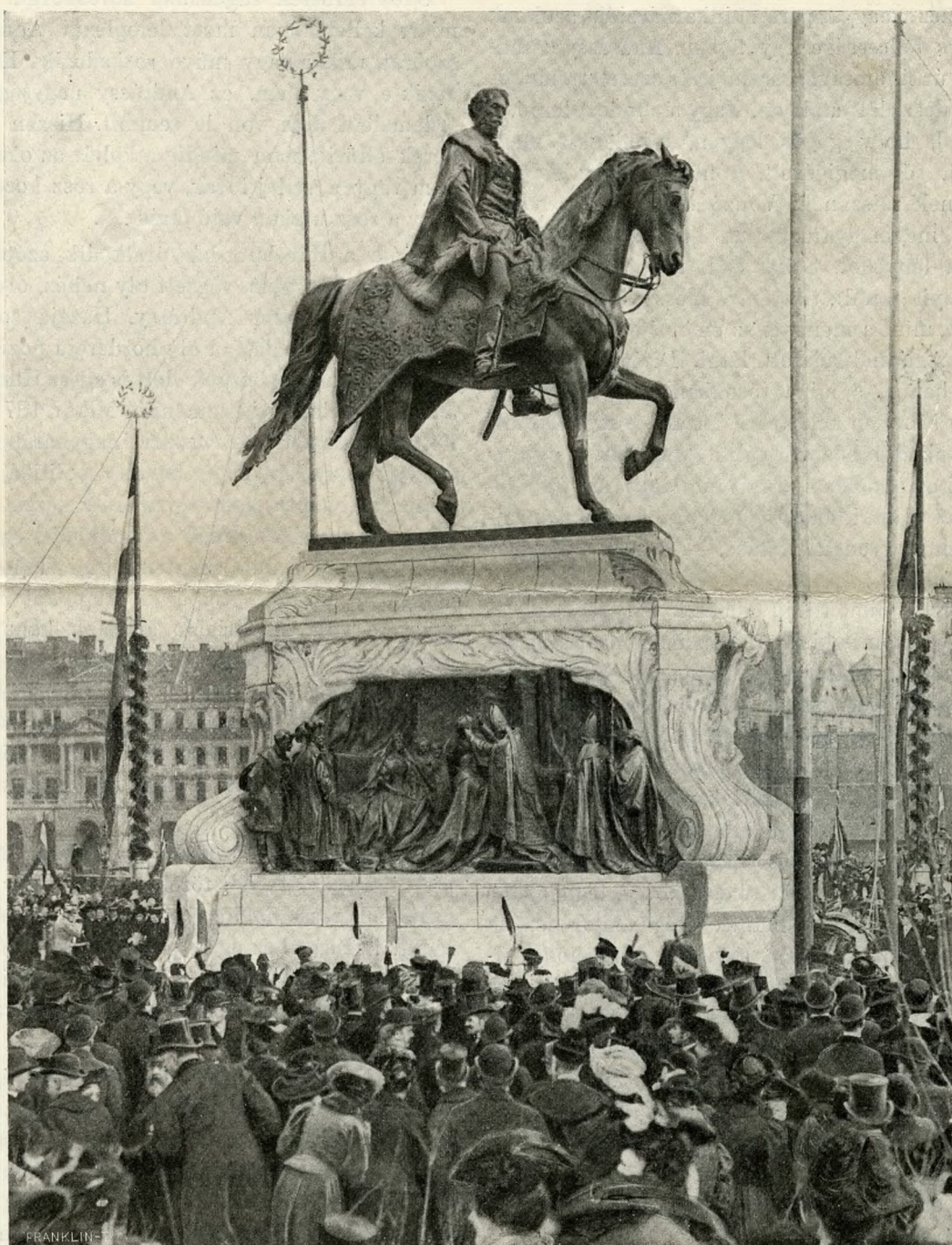
De ez mind csak zárjelben legyen mondva, mert akár lóháton, akár gyalog van megörökítve gróf Andrássy Gyula, mindenképp alkalmas arra, hogy a magyar ember szíve kevély érzésekben mártódjék meg láttára. Andrássy Gyulák ritkán születnek és nem minden népeknél.

Méltán lélekemelő volt vele foglalkozni, úgyszólván vele élni egy napig. Hiszen egyéb napokon is minden lépten eszünkbe juttatja őt nem egy dolog, mely általa létesült. Hiszen él a történelemben, — de a történelem nem mindig van azon a lapon kinyitva, a hol ő szerepel.

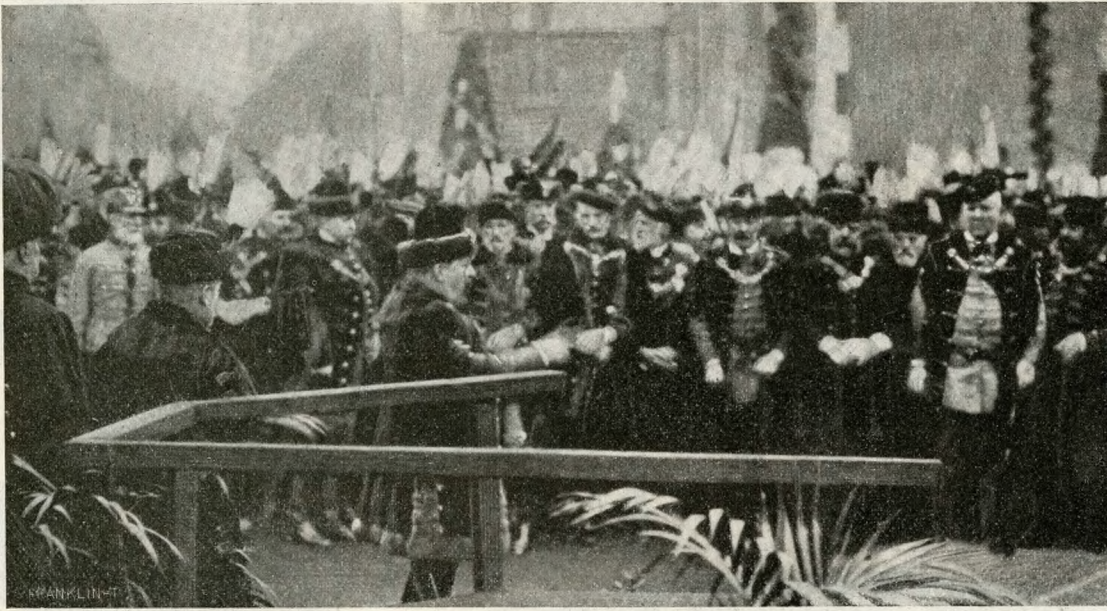
December 2-ikán azonban ez a lap feküdt előttünk. Szép ünnep volt, pompában, hódolat-

ban gazdag. Ha nézte az égből a megdicsőült, meg lehetett elégedve. Együtt volt megint az egész nemzet; mint egy arany abroncs a szét-eső dongákat, ez a név összerántotta egy pillanatra az összes pártokat, főművének, a ki egyezésnek ostromlóit és támogatóit. Ott volt koronás sátorában a király, a királyi hercegek és hercegasszonyok. Megjelentek a minisz-

terek, köztük Andrássy Gyula belügyminiszter, nevének és lelkének örököse. Meghozta hódolatát a törvényhozás mind a két háza, egy csomóban voltak itt, mint a kulcsok, melyek egyébként más-más zárhoz tartoznak. Megjelentek a vármegyék küldöttségei és főispánjai. A Duna felől fujdogáló szél enyelve lengette a kalpagok kócsagjait. Szemet

GRÓF ANDRÁSSY GYULA SZOBRA A LELEPLEZÉS UTÁN. — Zala György szoborműve.

SZÉLL KÁLMÁN BESZÉL GRÓF ANDRÁSSY GYULA SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSÉN.

kápráztató változatban csillogtak az ékszerek és a mindenféle színű bársony köntösök. Ott volt az udvar kísérete, a Ball-Platz sima talpú urai, a külügyminiszter, ki tudja már hányadik utódja, ha téveteg léptekkel is, azokon az utakon járó, melyeket ő nyitott meg a birodalom jövő politikájának, és ott volt a delegáció, melyet modus vivendinek ő gondolt ki, s benne olyanok, a kiket ő bele nem gondolt.

E hullámzó kép szemlélése közben mintegy elvonult a jelenlevők lelki szeme előtt a ragyogó pálya, mely ilyen dicsőséges bevégeződést nyert.

Andrássy Gyula gróf csúcsa volt a magyar úri nobilitásnak és a magyar szellemnek. Ha Deák Ferencz a magyar paraszt inkarnációja, azoknak összes bölcsesége egy fejben, Andrássy a magyar úr finomsága, charmeja és szeretetreméltósága desztillált alakban. Nagy úr tudott lenni, a nélkül, hogy gőgös legyen, mindenkit megnyert, sőt megigézett, a nélkül, hogy leereszkedőnek látszanék. Vonzó előkelőség s valamely megmagyarázhatatlan kellem sugárzott ki egész lényéből. Sokat tudott, többet, mint a mennyit tanult, tisztán és messze látott, meszebb, mint a mennyit az emberi értelemnek és tapasztalatnak adatott látni. Divináció dolgozott benne, a mi a jószágban és prófétákban. Nagy becsben kell tehát tartani, a mit alkotott és óvakodni hozzá nyúlni. Meg kell hánytorgatni az elmékben, a mit mondott. Az több lehet az emberi bölcseségnél; az isteneknek sejtellemmé gyengült látása, — a mit a lángész kap tőlük.

A nagy dimenziójú emberek nagysága még a könyökükön is kitör. I. Napoleon mint stilszta is óriás. Proklamációi, napiparancsai a legfenségesebb irályminták. Szavakban csak maga tudta a saját egyéniségét lefotografálni. Bismarck Kraftausdruckjai beszédeiben, hatalmas lelkéből kihaladt kösziklák, melyeket ellenségei felé zudít. Andrássy ötletei, remek frappáns fordulatai, képei és hasonlatai, bár nyelve nehezen forgott és kissé dadogott, a legnagyobb embereink közé emelnék még akkor is, ha sohase csinált volna egyebet, csak hogy elmondta ezeket a beszédeket. Ki ne emlékezne a sátoralja-ujhelyi verebekre, melyek az elmélet és a rideg valóság közti eltérést parabolázzák? Vagy ki felejtette volna el a kis gyertyákkal teljesen meg nem világítható nagy képet és annyi ezernyi gyöngyét az ő sziporkázó szellemének? 1889-ben mondott beszéde még hangban, érvekben is a Deák nagy beszédeinek szintjét éri el.

De miért sorozni őt a *beszélő emberek* közé (a kikből nagy termés van), mikor a *tettei* első

rolásával is köteteket lehetne betölteni? Hisz a mi köröskörül van, nagy részben az ő alkotása. Maga az alap is, a levegő, a melyben állnak s a melyet belelegzenek mindazok, a kik a két birodalomból itt jelen vannak. A 67-iki kiegyezést hárman csinálták. Ezekből az egyiknek szobra épen reá nézne, ha néhány közbeeső uteza háztömbjeit lebontanák. Csak a harmadik munkatárs látja őt élő szemekkel a királyi sátorból, miközben hallgatja a Széll Kálmán hozzá intézett szép beszédét.

Ám ha hárman voltak is az alkotók, a végrehajtó Andrássy Gyula volt, ő adta meg a formát, a szint az új műnek, ő lehelt bele életet.

Okos emberek sugdosnak köröskörül, hogy miért kellett épen most leleplezni Andrássy szobrát, mikor nagy műve roskadozik? Roskad-e vagy nem, ez Andrássy nagyságából, érdemeiből nem von le semmit. Hiszen ha a kerék eltörik, nem mindig a kollár az oka, hanem vagy a szilaj lovak, vagy a rosz kocsisok, vagy a rosz utakon való járás . . .

Mióta a Habsburg-ház uralkodik, azóta magyar politikus nem végzett oly nehéz, oly fontos munkát, mint Andrássy. Hazája sorsára nézve egy se foglalt el oly horderejű pozíciót, mint ő, sőt a Habsburgok előtt is egész Hunyady Jánosig kellene visszamenni. Mikor 1871-ben külügyminiszter lett, Ausztria nagyhatalmi pozíciója összeesett, eddig követett politikája teljesen megbukott. Andrássy merész kézzel valószínűs tabula rázát csinált a romokból s egészen új nyomokon indult menteni, a mit lehet s új irányt, új czélokot tűzni ki. Roppant nehéz helyzete volt. A dirigáló államok kapujában csupa nagy rókák vigyáztak. Kemény legényekkel volt dolga. Az ujon keletkezett német császárság ügyeit Bismarck vitte, Oroszországban Gorcsakoff keverte a kártyákat, a britt szigeten Disraeli ravaszkodott. A nagy diplomaták kora volt ez.

Andrássynak az volt alapgondolata, kijózanítani Ausztriát ósdi törekvéseiből, hogy Nyugat felé keresse boldogulását. (A német császárság alakulásával ez ugyis porba esett.) E helyett bevitte a Ball-Platzra az Árpádok politikáját, a *Nyugatra támaszkodva Keleten keresni boldogulást.*

Egy Németországgal kötendő szövetség tervét forgatta fejében. A Balkán az a pont, a hol a jövő rejlik. Ha száz szeme volna a császárnak, kilenczvenkilenczfel a Balkánt kellene figyelnie. Ez oly egyszerű és világos program volt, mint a Kolumbusz tojása, épen azért volt nehéz megértetni Bécsben. Végre megértették, s azóta is ezeken a nyomokon döcög-

nek, de a dolog alig ment előbbre a berlini konferencia óta.

Ott állt meg ez a zseniális munka a konturoknál, a hol Andrássy leverte egykor a czölöpöket. Ő a semmiből egyengette ki csodálatos diplomáciai művészettel az utakat, hidakat épített, őrházakat, bástyákat emelt, sánczokat készített. Hét év alatt bámulatos eredményeket ért el. Bismarckhoz folyton közeledve, megnyerte annak barátságát. Bismarckban ekként támaszt kapva, gyengítette az orosz befolyásokat a Balkánon. Gorcsakov érezni kezdte, hogy mesterére akadt. Diplomáciai zsenialitásának pókfínomságú szálai mindenütt keresztetkék útjait. Andrássy nevét a Bismarcké mellett kezdték emlegetni Európában.

Lángesze mellé még szerencséje is volt. Minden úgy sikerült, a hogy előre kigondolta. Az 1878-iki berlini konferencián (mely reliefben a szobron is meg van örökítve) ő játszta az első hegedűt, s úgy fordultak a dolgok, hogy a mostani hármasszövetség lehetővé vált, az ott keletkezett ellentétek után, hogy Szerbia királysággá lett s Andrássy óhajta szerint biztosított számára az önálló fejlődés s végül hogy a magyar-osztrák monarchiára bízták Bosznia és Herzegovina megszállását és kormányzását, a mely két tartománynyal megkapta a működési alapot, a domináló pozíciót szárnyainak kibontására a Keleten. Ez az a pont, gondolta Andrássy, a melyet egykor Archimedes keresett a csavarja számára.

Nagy diadal volt ez Andrássynak; két tartományt hozott Berlinből a birodalomnak s magának nimbuszt.

De az ajándék nem tetszett idehaza. Boszniát nem akarták okkupálni, a helyett okkupálták a nimbuszát. Nagy népszerűségét, mely elmaradhatlan gloriolát font feje körül s mely évtizedeken át kísérte politikai pályáján, nagy részben elvesztette.

— Hiszen arra gyűjtöttem, — mondta nyugodtan, — és azért örültem neki, hogy ha kell, hazám javára megváljak tőle.

De ez nem sikerült neki, — talán csak ez az egy, a mi nem sikerült. Mert ime, hegy-völgy viszhangzik híretől, nevetől. Népszerűsége csak azért nem volt egy kis ideig, mert a nemzetnél kamatozott és most megháromszorozva kapja vissza.

M. K.

A HÖLGYTRIBÜNÉRŐL.

NEHÉZ IDŐK.

Az Anakreoni Dalokból.

Nehéz idők! Az ember
Mindütt csak bút, nyomort lát,
És rajta nem segíthet!
Nincs itten más menekvés,
Mint inni és feledni!
A mámor, mint a holdfény,
Köddel borít be mindent,
És minden földi szennyet
Bűbájossá varázsol.
Told errébb azt a kancsót,
Igyunk, pajtás, s feledjünk!

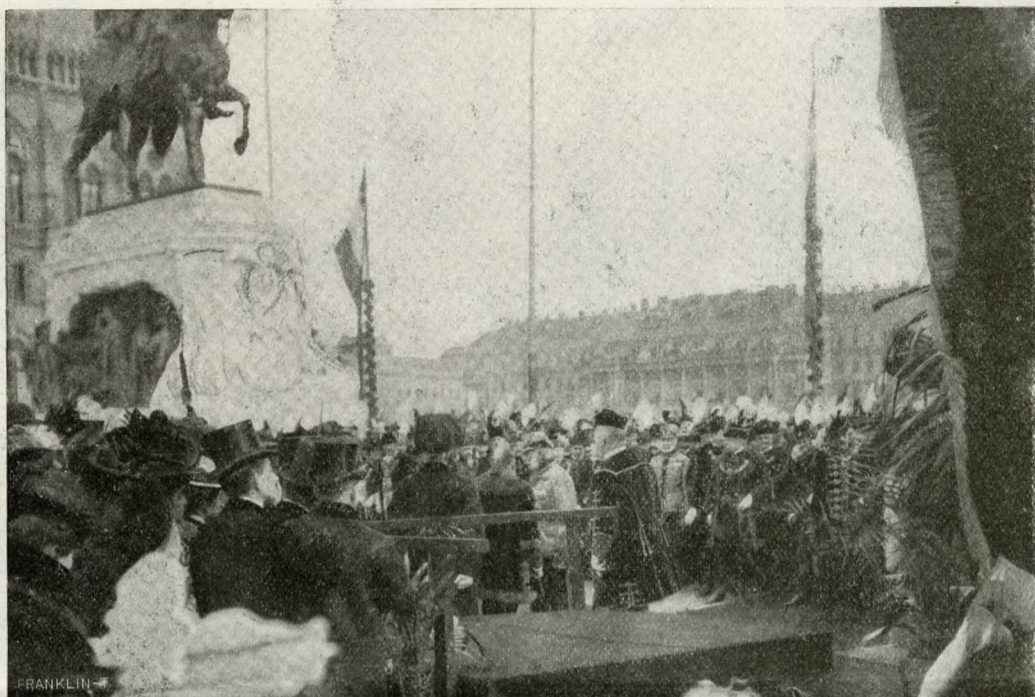
Lásd, néhány korty után már
Színfoltok ingadoznak
A szürke rónaságon,
Nevetőbb lesz a tájék,
S itt-ott felhangzik egy dal
Az őszi mélaságban.
Még egy-két korty, s köröttünk,
Mint óriási körkép,
Forogni kezd a földgömb;
A honfigond borúja
Kiröppen agyvelőnkéből;
Bűnk, bánatunk, keservünk,
— Megannyi ballerina —
Ujjongó tánczra perdül,
S valahány nyomorék van
A szenvedő világon,
Mankóit eldobálja,
S míg fenn a teli holdban
Szent Dávid hegedület:
Lenn az utak sarában
A koldusok vidáman
Járják a kalamajkát!

Endrődi Sándor.

CZIGÁNYBALLADA.

Útszélen ül Mára a redves kövön,
A kebele apró, a dereka nádszál, —
— «Oh sátrat szedett és elment messze az öröm,
A csók meg a dal, — a büszke vadásznál,
Ott lakik idegen erdők sötétjén.»

Fehér kígyók futkosnak barna szemén,
Varázsvonalat ír az újja hegyével:
— «Jöjj, sátán úr, segíts, mert elveszek én,
Bűbajos szó a nyomába nem ér el,
Itt legyen, akarom, szeressen engem!» —

A LELEPLEZÉS UTÁN.

S im kiszökken a földből rőten, feketén,
És kaczag: — «Add nekem a négy testvéred!
Az öcséd, a hugod, a bátyáid enyém!» —
S hűrt készít, — vékonyabb hűrt, — vaskosat, — négyet,
Hűrt készít, kígyós fehéret.

— «Most az apád kell!» — Azt is od'adja.
És szekrényt formál, karcsút, mint a virág.
Rálehel egyszer és int bólogatva:
— «Így, így! De most még add az anyád!» —
Reszket a lány, de csak od'adja.

— S lett lószőr a vonóra a hosszú hajából. —
Megérinti — és szól zizzelve, puhán,
Majd beletép s vissz'adja nyögve a távol,
— És kaczag, és zokog szavára a lány,
A hogy ő akarja.

Jött gondtalan újra az ifjú vadász
És hegedül Mára a redves kövön, —
— Haj, fehér kígyók serege futva cikáz,
Rásimúl a bűbáj, — vad, gyilkos öröm,
Ujjongó, tépő, pokoli nagy bánat.

És ott maradt fogva — Szerette nagyon,
Vérig csókolta, — átkozva könyörgött,

Ha futni akart, felsírt visszhangba a vadon, —
— Míg egyszer csak eljött hozzájuk az ördög, —
Mert övé a kettő. És elvitte őket.

A csodaszerszám meg ott maradt, — hallga! —
Vén kóza cigány jött, az vitte magával,
Azóta kaczag, meg sír, a ki hallja,
— Míg hordja városon, falvakon átal, —
A hogy ő akarja.

Fröhlichné Kaffka Margit.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Rosz hangulatban tért haza Kozsehuba. Már a pitvarban meghallotta, hogy vendégei vannak, a kikkel Klobukné bibelődik odabent. Kardesörgés, káromkodások hallatszottak ki. Könnyű volt kitalálni, hogy a Nosztyék méltatlankodnak, a miért nem találták otthon.

Egy perczig gondolkozott, hogy ne forduljon-e meg, de mégis csak benyitott hozzájuk.

— Szervusz bruder, — kiáltá eléje örven-dezve a hadnagy, — de jó, hogy jösz. Már szinte megharagudtunk, hogy nem vártál be. Édes apám, Noszty Pál országgyűlési képviselő. (Kozsehuba meghajtotta magát.) Eljöttünk barátom, azt a bizonyos dolgot eligazítani.

— Már el van igazítva.

— Ne tréfálg, kérlek, hanem add ide az izét, a borítékot, elhoztuk a pénzedet, köszönettel.

— Ismétlem, már rendben van. A váltót ezelőtt egy negyedórával bemutattam az ezredesnek. Onnan jövök most.

— Azt a gázságot csak nem tetted meg? — hebegte a hadnagy elhalványodva.

— Ugyan ne tettesd magad, — tört ki Kozsehuba haragosan, — mintha nem tudnám, hogy össze voltatok beszélve, hogy az ezredes is csak olyan . . . olyan lump («mint te» — akarta mondani, — de a hadnagy vérben forgó szemeit látva, megenyhítette), mint a többi lumpok.

A hadnagy hozzá ugrott és felemelte a kezét, hogy arczul üti.

Az öreg Noszty elébe állt, nem engedte.

— Te gazember, — sziszegé a hadnagy és reszketett a dühtől.

— Így beszél egy váltóhamisító egy becsületes emberhez, — méltatlankodott Kozsehuba.

— Vigyázzon, fiatalember, türtőztesse a nyelvét, — inté tárgyilagos magaslátról az idősb

A KORMÁNY TAGJAI A KIRÁLY ÉRKEZÉSÉRE VÁRAKOZNAK.

AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

KLOTILD FŐHERCEGNŐ BESZÉLGET GRÓF ANDRÁSSY BELÜGYMINISZTERREL.

Noszty. — Ne ingerelje. Nem látja, hogy kard van az oldalán? A helyett, ha már megcsinálta a bonyodalmat azzal, hogy be nem várt bennünket, hanem úgy viselkedett, mint egy Schilok, segédkezzék a kibontakozásban. Hát lássuk csak. Ön bemutatta a váltót az ezredesnek; mit csinált már most az ezredes?

— Az ezredes kifizette a váltót.

— És mit mondott?

— Azt mondta, hogy ő írta alá.

Apa és fiú mély csodálkozással néztek össze.

— Menjünk, — szólt az öreg, — itt többé nincs semmi keresetünk.

— De engem ez az úr megsértett! — dühöngött a hadnagy. — Ez vért kíván.

— Eredj a pokolba, az igazat mondta.

Erővel kituszkolta fiát a szobából, mire az meglegedett vér helyett egy gögös, lesujtó tekintettel.

— Eredj már, kérlek, itt ugyanis borzasztó a festék-szag.

Az ajtók tényleg ujonnan voltak festve és a hadnagy hozzá is surolódott az egyikhez, mire dühösen rugott egyet a pitvarajtón s tisztogatni kezdte a festékhez ért kardbojtját.

— Nem árt már annak semmi, — sohajtott az öreg, — be van az már piszkolva a nélkül is.

Túl a kapun tanácstalanul álltak meg.

— Hát már most mit tegyünk, apám? Hová? Merre?

Az öreg a gondolatait igyekezett rendbeszedni.

— Az ezredes kétségen kívül gavallér ember. Az szép tőle, a mit tett. Nem akart elejteni, megmentette az életedet. Fízett ezért ezer forintot. Nem engedte, hogy a világ megtudja, ki vagy, de ő maga már tudja. Mit lehet tehát ebből konstatálni? Azt, hogy úriember és jóakarattal viseltetik irántad. A katonák többnyire jószívű emberek. Kár azokat bántani. De ez más blatra tartozik. A fő az, hogy a konkrét esetből szűrjük le a kardinális alap-teleket, a melyek aztán eligazítanak a teendőinkben. Első dolgunk kipuhatolni, hogy ez a jóakarattal mekkora és mennyire aknázható ki? Ez az egyik. Mert ha nagyon erős a jóakarata, akkor el lehet talán végkép simítani a dolgot. Azonban azt is konstatáltam ugy-e, hogy úriember. Ez a második. Itt megint az áll elő, hogy nagyon úriember-e, vagy csak

afféle úri svádájú jó bácsi? Mert ha nagyon úriember, akkor nem engedi elsimítani azt a disznóságot, a mit elkövettél és nem öl meg ugyan, de megszabadítja téled a tisztikart. No, ne szólj közbe. Hiába csikorgatod a fogadat.

Mert apád vagyok ugyan, de nem akarok számar lenni s úgy okoskodom a dolgok fölött, a mint hideg észszel kell. Ezekhez képest tehát tisztán áll az én feladatom. Most te eredj a hugodhoz a vendéglőbe, vigasztald meg és rendelj nekem is ebédet, én pedig sietek az ezredeshez, megköszönöm az eljárását, kifizetem, magamhoz veszem a váltót és a mit meg lehet csinálni a javadra, azt megcsinálom. Csak azt mutasd meg, hogy hol lakik.

Ezzel aztán az öreg Noszty elindult jobbra, a hadnagy balra és csak az ebédnél találkoztak, a mikor már ott ült az asztalnál Kopereczky is. Lábainál a kos feküdt s ő annak a gypjas hátán melegítette lábait, mert úgymond, ilyenkor ősszel, mikor még nem fűtenek s könnyen fölfázik az ember alulról, lábmelegítőnek használja a kost, téli vadászatoknál pedig megbecsülhetetlen. Ugyan tegye csak fel rá a lábcskáit, Vilma kisasszony! Az imposztor így akart gyönyörködni ingerlő lábformákban és bokákban.

Az öreg úr viseletéből semmit se lehetett leolvasni; mintha érzezből volnának az arcvonásai. Jóízűn evett, fesztelenül csevegett Kopereczkyvel, a mit jó jelnek vett a hadnagy, hanem azért mégis furkálta a bizonytalanság s nem bírta sokáig megállni, hogy egy jelentőségteljes oldalpillantással meg ne kérdezze:

— Mi van az illetővel, apám uram?

— Nagyon úriember, — felelte az apa egész

A SZOBORMŰ ELŐLRŐL NÉZVE.

AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSE,

közömbös hangon. (Oh, ezek a politikusok! Hogy tudnak magukon uralkodni!)

— No, hogy dagadjon meg, — gondolta magában a hadnagy elszomorodva.

Képzhetni, milyen unalmas volt neki most végig hallgatni a Kopereczky széptevéseit, parlagi bókjait, vaskos tréfáit és kijelentéseit. Épen azt magyarázta, hogy ő sohasem hallgott a tanítóira, mindent az állatoktól tanult, a mit tud.

— Talán a kos is valami professzor-féle magánál? — csipkedte Vilma kisasszony.

— Valóban az. Ő a türelemre tanít engem, mint a hogy a méh, mely a takarékpénztári épületen van, a gyűjtésre és szorgalomra emlékeztet. Én az állatok tanítványa vagyok és ez egyik legfőbb büszkeségem.

A hadnagy kíváncsian nézegette a kost, jó volna most eltanulni tőle a türelmét, mert ugyancsak türelmetlenül várta az asztalbontást, míg végre okos szót válthat az apjával.

— Mit végeztél?

Az öreg úr kivette nadrágzsebéből a kettérepesztett váltót és átadta.

— Ezt elhoztam, — mondá, — a becsületet tehát úgy a hogy, megmentettem, hanem az angyalbőr elveszett.

— Hogy érted azt?

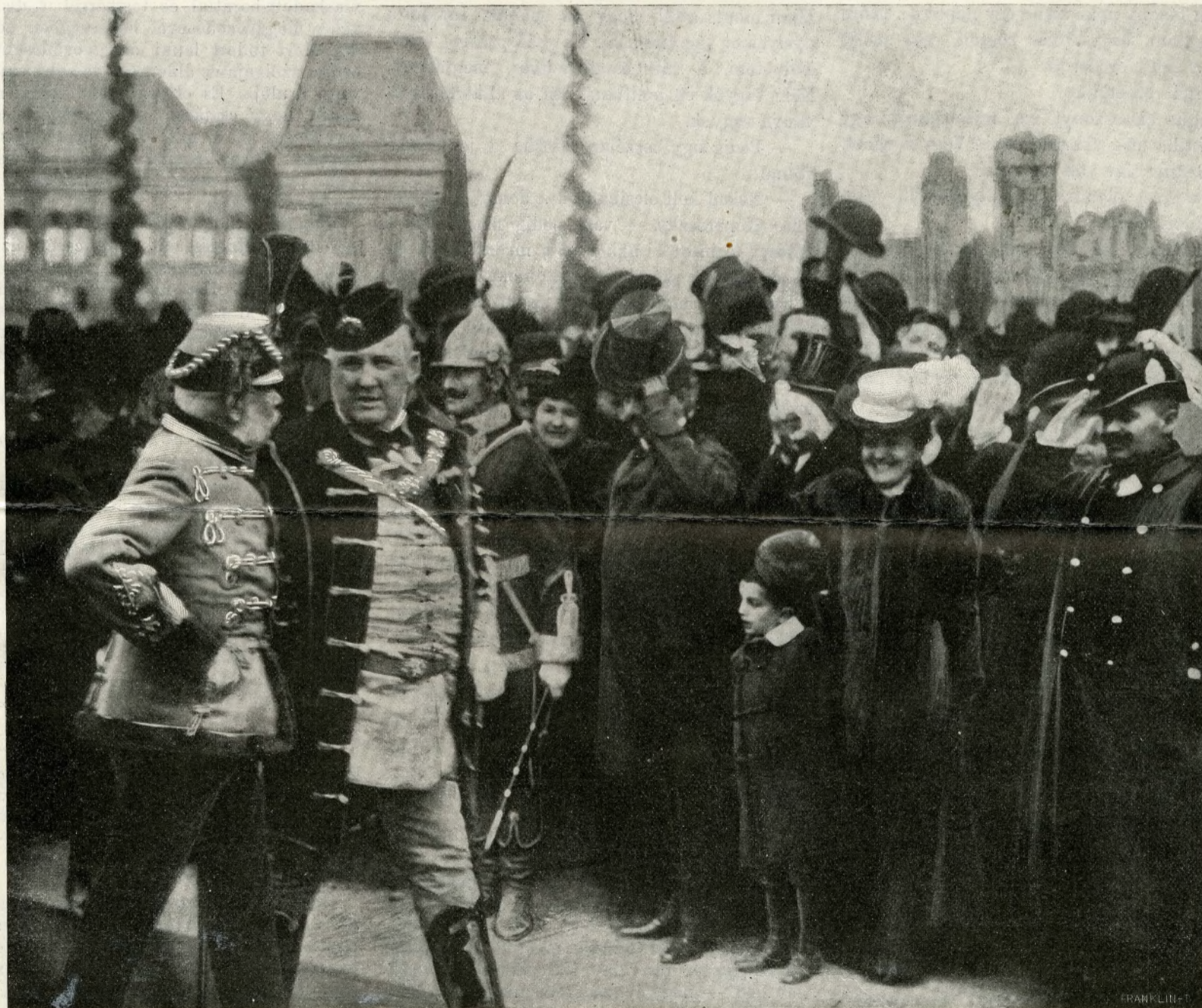
— Úgy, hogy a váltómanipulációról csak két ember tud. Az egyik az ezredes, a ki sohasem fog arról szólni, a másik pedig Kozsehuba, a ki talán szólni fog róla, de ez csak pletykaszámba esik. Mindamellet ez legyen az utolsó

botlásod ezen a téren, mert ez nagyon csunya és veszedelmes dolog. A mi pedig a legközelebbi teendőket illeti, eredj fel a szobámba és ird meg a lemondásodat, az ezredes követeli, hogy le a mondurral, lépj ki a hadsereg kötelékéből, azután pedig csomagolj, megyünk haza. S ha nagyon tapintatos akarsz lenni, kezdj köhögni, mert egészségi okokból jössz; a felvidéki éles levegő megtámadta a tüdődet.

Így folyt és így végződött a Nosztyék felvidéki kirándulása. A legszebb hadnagyot elvitték Trencsénből, a mi azonban nem hagyott nagyobb ürt a kis tót városban, mert más hadnagy jött a helyére. Velkovics Rozália sírt, a hol nem látták, egy csomó hitelező pedig káromkodott, a hol hallották. Még egy darabig irkáltak utána, hol neki, hol az apjának, de miután választ nem kaptak, elmara-

A KIRÁLY MEGTEKINTI A SZOBROT.

A KIRÁLY WEKERLE MINISZTERELNÖKKEL.

AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

ztak apránként, mint a darazsak az elvizzott fától.

Innen-onnan végkép is elfeledkeztek volna, ha Kopereczky nem járna egy idő óta annyit Budapestre s nem hozna róla némi híreket, hogy köhécsel, hogy azért hagyta el a katonai pályát, majd meg hogy vért hány. («A mi vérünk az, a mit hány» — sopánkodtak a hitelezők.) Némelykor Velkovics Rozáliának is hozott valami üzenetet tőle, a mit az eleinte pirulva hallgatott, később ásitva.

Ebből aztán kombinálni lehet, a ki akar. Hanem abból is lehet kombinálni, hogy valahányszor Kopereczky Budapestre megy, mindig találkozik Nosztyékkal. Sőt itthon is sokat gondol rájuk, mert a mi galóczát fognak a Vágban s a mi vadkecskét lőnek a krapecki erdőben, az mind «Noszty Pál» czime alatt megy a fővárosba.

S hova-tovább mind több-több gyanús jel gyűlik össze. Az ősi bagolyfészket, a krapecki kastélyt javítani kezdik tavaszkor, a bozóttal, farkastejjel, labodával fölvert kertét parkirozák, utakat csinálnak, exotikus bokrokat ültetnek. Valami fő a Kopereczky fejében, meglásások.

Hát az főtt benne, hogy egy félév múlva azzal állított be Pesten az öreg Nosztyhoz, a hol különben gyakori vendég volt egy idő óta, hogy a terminus lejárt, eljött a kétezer frtért, és elhozta a zálogot.

Noszty Pál tréfára fogta a dolgot.

— Te is mindig olyat kérsz, a mi nincs. Várj kérlek őszig, míg a viczinálisomból pénzt tudok összeütni.

Kopereczky megrázta a nagy fejét.

— Én bizony nem várok egy napot se. Előre megmondtam. Vagy fizess rögtön, vagy pedig viszem a zálog eredetijét.

— Miféle eredetijét?

— Vilma kisasszonyt. No, mit bámulsz úgy rám, mintha meg akarnál enni? Vagy a pénzt, vagy a leányt, így volt az alku.

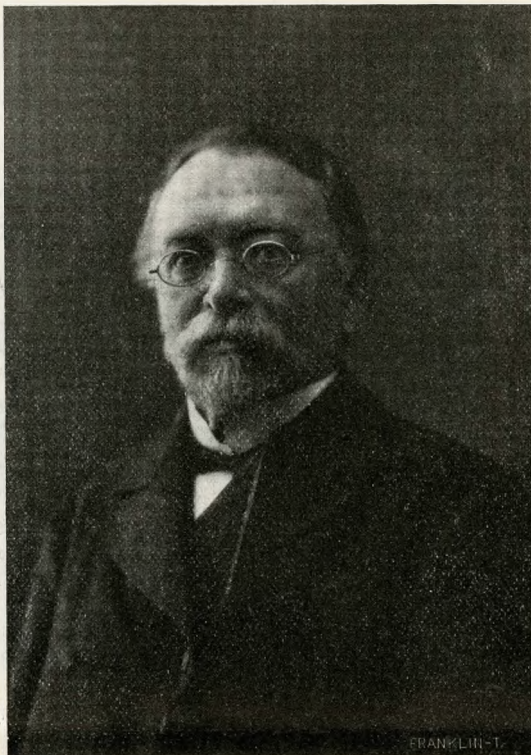
Noszty arca olyanra gömbölyödött ki, mint a császárszemlye.

— Hát iszen jól van, csak ne kiabálj annyira! Azért kár olyan lármát csapni, hogy a cselédek azt hiszik, verekszünk. Hiszen a mi Vilmát illeti, megkapod tőlem ingyen is, sőt tartom szerencsémnek. Mért nem szóltál már előbb is, hogy szereted? Hát így szokás nálatok leányt kérni?

— Ej, te azt nem érted, — s fitymálólóg in-tett a kezével. — Tudom én, mit csinállok. Mert úgy van az bátyácskám, vagyis rectissime, kedves apósocskám, hogy az öcsém János, IX. János, megkért a boldogult apámuram kívánságára feleségül egy Abaffy kisasszonyt Liptóból, nem is szerette pedig. Az Abaffy leány kosarat adott neki. János öcsém épen olyan szerény, szégyenlős ember volt, mint én, a kosarat annyira restelte, hogy beugrott a Vágba és belefúlt. Ezt meg aztán az apám vette a szívére és a halálos ágyán megeskettetett engem, hogy sohasem kérem meg a kezét anyától született teremtsnek. Ezért nem házasodtam ekkoráig. Mindig vártam, hogy valaki rám köti magát valami olyan módon, a hogy az a regényekben előfordul, de az ördögnek se kellett. Hát értesz most engem, ha én a zálogot követelem.

Noszty melegen megrázta a kezét és megölelte.

— Látom, Kéti fiam, hogy a formulák embere vagy. Ezt szeretem. Ezzel Magyarországon még sokra lehet vinni. Jövőd van, Kéti. Olyan főispánt csinállok belőled, mint a pinty. De igazán szereted-e a leányomat?

Kossak fényképe

BÁRÓ KAAS IVOR.

Kopereczky csak a szemeivel hunyorított s bágyadtan leeresztette kezeit, mint a meglőtt bagoly a szárnyát.

— Hát Vilma szeret-e?

Kopereczky az égre nézett merengve.

— Azt csak az Isten tudja, — sohajta.

— Nos akkor eredj, beszélj vele!

Búsan rázta meg fejét.

— Ez az, a mi nem lehet. Hisz az megkérés-számba menne és még kosarat is kaphatnék. Isten ments attól, hogy én szóljak. Inkább a nyelvemet vágatnám ki. Én csak passive viselkedhetem. A mit megfogadtam, megtartom. Nem vagyok én politikus. Én az állatok tanítványa vagyok.

— Pedig úgy beszélsz, mintha a jezsuitáké volnál.

— Neked kell elcsinálnod a dolgot, — követezte Kopereczky, — vagy pedig fizesd meg a kétezer forintot és akkor itt a medaillonod, én pedig megyek szerelmi bánatomban egyenesen a Dunának, hadd lássa az apám szelleme az égből, hogy a kosarat ki lehet ugyan kerülni asszonyi dolgokban, hanem a vízbefulást nem.

— No hát csak ne menj a Dunának, hanem eredj szépen a vendéglődbe és jöjj el este; addig én megpróbálom kiegyengetni az utat.

Így mesélik ennek a leánykérésnek a részleteit a Noszty-rokonság sósabb nyelvű tagjai. Persze mi csak nagyjából hallottunk valamit, s minthogy, a mint már jeleztük, mindez történetünk kezdeté előtti állapot, nem a mi dolgunk se utána járni, se pedig hitelesen előadni, — szóval a szerző nem vállal jótállást.

Kopereczky állítólag megjelent este a Nosztyék lakásán. A képviselő azonban a klubban volt, Feri pedig a színházban. Vilmát egyedül találta nagynénjével, özvegy Ilváczy né született Noszty Erzsébettel, a ki a háztartást vezette fivérénel.

(Folytatása következik.)

BÁRÓ KAAS IVOR.

Báró Kaas Ivor a múlt héten, negyven esztendő után huszonnégy órára — helyet változtatott. Az íróból téma lett. A ki sok-sok ezer napon mindig irt, mindig másról és másokról irt, ez egyszer ime róla irtak cikkeket. A helyzet neki — négy évtizeden át mindig az ellenkezőhöz szokván — bizonyára a legnagyobb mértékben szokatlan volt. De nem lehetett neki olyan szokatlan a helyzet, mint a milyen kedves volt az írás mesterségében társainak az

alkalom, hogy egyszer elmondhatták róla a nyilvánosság előtt is meggyőződésüket. Az ujságíró sűrűn ünnepel, ünnepel politikust, tudóst, művészt, de a legritkábban ujságírót, a kinek a művészete és dicsősége fényét az ő szerszámára veti.

A Kaas Ivor dicsősége pedig ilyen. Az a munka, a mit ez a jeles magyar publiczista végzett, a disz, melyet e munkával nem magának, hanem a tollnak szerzett, olyan érték, a melyből jut minden osztályos társának, a ki vele egy fegyvert forgat és a melyért neki hálával tartozik minden magyar ujságíró, a ki hivatását és kötelességét úgy fogja föl, a hogyan ő teljesítette.

Ha valaki Kaas Ivor bárót az ő negyven esztendő munkásságáról megkérdezte volna, e kérdésre három szó lett volna a felelet:

— Hirdettem a meggyőződésemet!

És három szóban ennél nagyobb, igazab-bat és többet nemcsak Magyarországon, de talán az egész világon ujságíró, politikai író ő nála magáról nem mondhat. Mert ez a három szó, az ő ajkáról elszállva jelenti egész tengerét a munkának, a megpróbáltatásoknak, a harcoknak, a szenvedéseknek, a meghasonlásoknak és az áldozatoknak. Ezt egész nagyságában látni csak úgy lehetett volna, ha a sok ezer cikk, a mit báró Kaas Ivor negyven, csupa munkás hétköznapból álló esztendő alatt össze-irt, jubileuma ünnepnapjára egyszerre csak mind megelevenedik. Ki látott még ilyen gyönyörű hadsereget, mint ez lett volna? Sok tízezernyi harcos lelkében csupa lobogás, elméjében csupa világosság és köntöse tetézve egy tüzes poéta-képzelet égő rózsáival, aranyos és gyöngyös pompájával.

És ebben a gyönyörű hadseregben nincs egy legény, a kinek a szemében nem a lelke igaz tüze ragyogna és a ki másért verekedett volna, mint a mi jelszó a zászlaján fénylik. Mert Kaas Ivor igazán elmondhatta magáról, hogy sokat csatázott, viaskodott ellenséggel, sőt viaskodott barátial és testvérral is, de a lelkével, a meggyőződésével békeességben volt mindig. Mert tudott lenni meggyőződésének harczosa, szolgálja és áldozata, de soha elnémitója vagy árulója. És elmondhatta volna magáról azt is, hogy csatázott az igazságért, csatázott tévedésért is, a mit csak érzett igazságnak, csatázott sokat hazája, nemzete érdekeiért, de soha fegyverét nem emelte magáért, a maga egyéni érdekéért.

Lehet-e ennél szebb életet élni és lehet-e egy ilyen életnél szebb szerencséért fizetni, ha még annyi szenvedéssel, csalódással és áldozattal is? Ki élhet nagyobb gyönyörűségben, mint az, a ki a meggyőződése hirdetésében él és ki lehet gazdagabb, mint az, a kinek hite van? Erős hite, mely a léleknek legigazabb és legtartósabb fiatalsága; mert kedv és készség az életre, a harczra, a munkára. Egy ilyen élet, egy ilyen nemes szerencse, egy ilyen hit, egy ilyen érdem disze és dicsősége egy egész karnak, sőt egy egész nemzetnek.

Kaas Ivor ünneplése méltó volt munkásságához és érdeméhez. Körülvették a magyar közélet kitünőségei, hogy magasztalják, méltaság és jókívánságaikkal elárasztják. Kollégái pedig, a kiknek nem áll módjukban emlékpénzt akasztani a szíve fölé: *negyven évi hű szolgálataokért*, úgy ünnepeltek, hogy az ő nevet tüzték föl a maguk diszének. Az ujságírók egyesülete dísztagjává választotta, a mivel csak *rangnak* hitelesítette a valóságot.

SÉTA.

November végén.

Már jó régen nem sétáltam. Telivér budapesti létemre nem is szoktam. Hiszen mi, ennek a gyönyörvárosnak őslakói, már gyaloglás-számba tudjuk be magunknak, végiglépni vagy egyszer az Andrássy-utat.

Ki sétál minálunk? A régimódi bácsik még hívei annak a rég kiszabott 2000 lépésnek, melyet a zsebóra mellett ketyegő podometer fokairól olvasnak le. Ők még az öreg Hufeland makrobiotikájához, életnyújtó tanításához igazodnak hozzá. De már ez a mai nemzedék mindenféle járművekkel, a biciklin való «gyaloglás-sal» pótolja a sétát, vagy az auto ördög-szeke-rén száguld szédületes gyorsasággal.

Csoda, hogy akad még jó lovas ebben a hajdan híres lovas országban. Azt a lovagias lovast értem, a ki hölgye erkélye alatt délczeg taglejtésben lépteti el paripáját; értem azt a rugalmas, deli férfit, a ki ringatós ügetésben hintáztatja át magát berken, mezőn. A ki nem csupán a lovát szereti, vele szoros barátságban él — azzal a kedves állattal, mely, akár a jó tánczos, a könnyű nyomintásból is megéri a lovagja szándékát, merre akar forogni, — de a ki szereti a természetet is, mint az igazáncsi vadász, a kibe költői lélek szorult; a ki finom érzéssel megéri az erdő sejtelmes nyelvét, megélvezi a mező felett hullámzó színek játékát, vonalait a változó felhőnek s tündöklését a levegőnek.

Meg-megesik nagynéha Budapesten, hogy valamely lovardai növendék (magyarán: koczalovas) kölesön paripán kizötyögteti magát a Városligetbe. Valóságos feltűnést okoz. Hát még, ha lovas csoport mutatkozik, mekkora csodálkozás! Különösen, midőn asszony is van a társaságban s ruhájának hurca a rövid-vágatásban messze lobog el mögötte. Az emberek összenéznek s a szokatlan jelenetről mély meggyőződéssel azt mondják, hogy hiszen csak czirkuszbeliek reklámlovaglása.

A ki magyar valaha a londoni közparkok egyikében látta azt a sűrű lovaglást, fájdalmasan gondol az ő Budapestjére. Az őz lord bácsi s a fehérhaju lady néni lóháton; körül vóm uram, menyem asszony délczeg paripán; legelő skót babalovakon az unokák. A szapora ügetésben kigyúlnak az arcok és hullámszik hátra fehér fűrt vegyest a barnával, szókével. De hát ez a tökéletesség. Erről nem is ábrándozom. Beérem itthon a felével. De mutatja ez elragadó kép mását a párisi Bois, sőt még a bécsi Prater is.

Ha elgondolom, hogy javarészt magyar származású vagy nevelésű paripákon esik meg az ilyen sétalovaglás, elszontyolodom. Tán még majd onnan idegenből hozatjuk haza őket, mint a hogy itthon szűrt borainkat váltjuk vissza drága pénzen bordeauxinak s vele a magunk tenyésztette balatoni süllőt, fogast s a magunk hizlalta ökör husát Bécsből. Hja amott! Ők házat bontanak, hogy kertet ültessenek helyébe — mi meg hatalmas platánokat irtunk, hogy a helyökbe felhővívő házakat rakjunk. S bizony még ezeket is Bécsből hozatjuk. Hejh, tulipán!

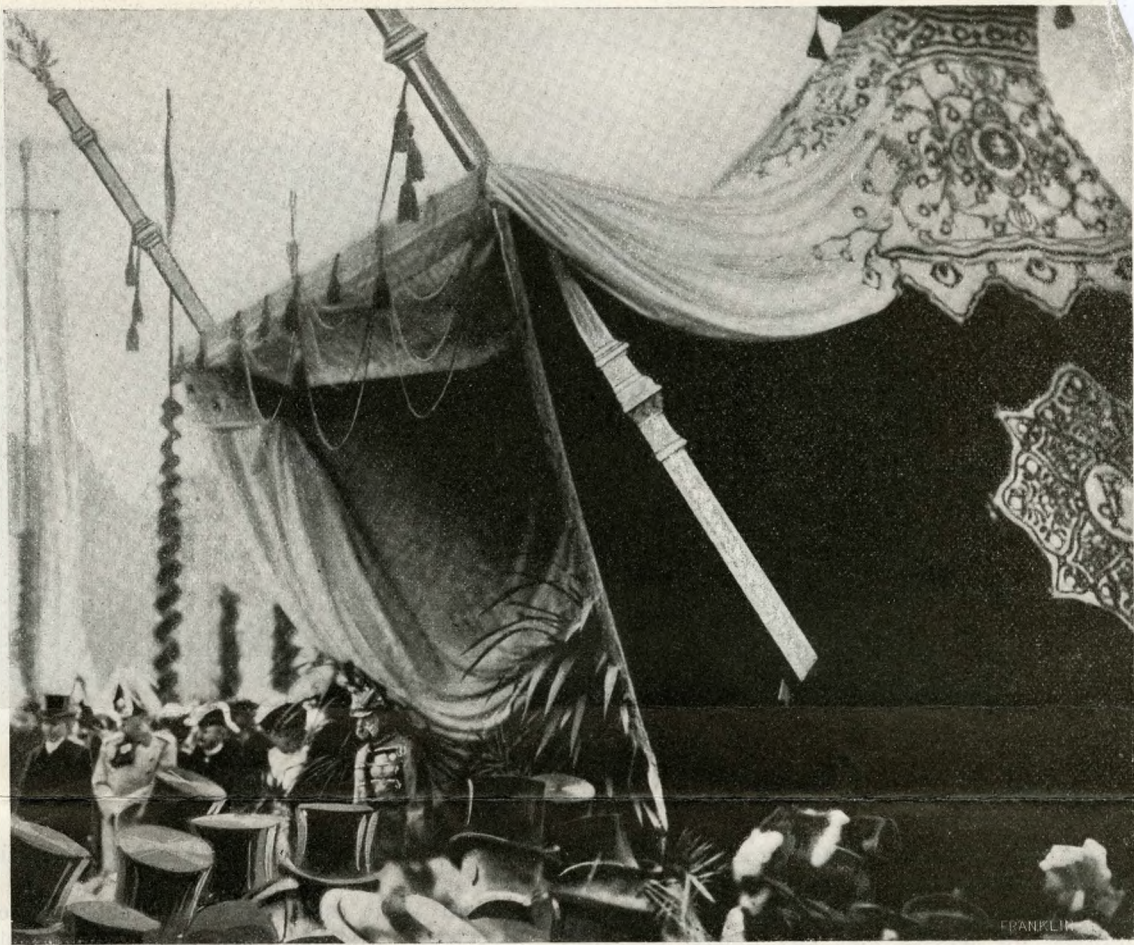
A jó hajtás mestersége, a kocsis-virtus is kivészében. Hol vannak azok a gyeplő-művészek, a kik «ötössel» vágják ki a «nyolczast»! — már mint: szűk téren az ötös fogattal belerajzolták a porondba a 8-asnak kettős karikáját. És mintha lehanyagolt volna dicsősége a suhogóval való tüzelő csördítésnek is, mikor a messze csapó ustornak sudarát keze csuklójának egy rándításával kapja vissza s csavarintja fel, mint orsóra a fonalat, a markába az, a ki rátermett. Vén Szikszay, az ujszászi Orczy Lőrincz báró híres kocsis is már csak legendarius alak.

Nem tagadom fiákereseink ügyességét, a melylyel meghajtott gebéiken szélteben, hajszálnyi közzel robognak el egymás mellett. De hát ez a vakmerő hajtás is bécsi származású. Hol van Párisban, Londonban az a rendőri hír, mely elgőzölésokról számol be? Világvárosok utcáin csak óvatos ügetésben halad a kocsi.

«Mezőnyön» a jockey parancsol, az országútján meg a chauffeur. Amott a tenyésztés emelésének ürügyén a totalisateurért; emitt fojtó hüzléssel és porkavarással szintén nagy díjért, melyen azonban nem a legázolt vanderpursokat értem, mert ezek csak emberek. Az ilyen veszett rohanásokban egyébként előfordul néha az idyllium is: midőn p. o. kaszinókat mozgó primadonna ront keresztül bekésségesen legelő libafalkán, melynek reklámeggenését számos telegramm viszi országáig. (Azóta, hogy ezeket irtam, a fehér automobil felborult és a bálvány ledőlt.) A capitoliumi libavásár óta ilyen történelmi mozzanat nem fordult elő a világon. A fedacismus hatása. Mi lesz még, mi lesz még, oh szerelmes Istenkém, ha Santos-Dumont vagy Zeppelin gróf a kormányozható léghajóval malmok kürtőjét s házak tetejét fogja utjában lesodorni!

De hiszen én sétálni akarok.

Ah, séta! Ki sétál nálunk abban az értelemben, mint az angol? És esőben csak annál inkább. Akárhányszor tapasztaltam idegenben,

A KIRÁLYI SÁTOR AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉN.

hogy hölgyek, urak a szakadó záporban csuklyás gummi-köponyeget akasztván a vállukra, órákra terjedő sétának erednek, míg állomásai-kon a közjárművek ott sorakoznak tétlen hosszú-hosszú lánczban, míg a víz bőségesen omlik alá és tükörré váltja az aszfaltot, gyalog-utat. Lagunás Velenczvé lesznek ilyenkor mind a nagy városok. Bezzeg van riadalom, mikor az első csepp koppan alá Budapesten. Egy percz alatt néptelen az utcza. A hány bérkocsis, mind örülten száguld, ötszörös áron persze, telegyűrve menekülökkel. Mert hogy az a szigorú «árszabály» melyen száraz időben is nevet a fiákeres, az ő szilárdan megvont partjain, úgy árad túl ilyenkor, akár a zápor a szilárdan épített csatornán.

Eddigél három kriteriumát ismertem a Keletnek: jobb a kávéja, a borbélyja s a fürdője mint bárhol Európában. Ehhez a három kriteriumhoz csatlakozik egy negyedik: mentül közelebb érjük a Keletet, annál kevesebb a sétáló. Mert azt tartják arra felé, hogy: feküdni jobb mint ülni, ülni jobb mint állni, állni jobb mint járni, s járni jobb mint szaladni. Tehát legjobb feküdni, azaz heverni a pamtagon, álmodozni, dohányozni és olvasót pörgetni, a minek ott semmi vallási, de van annál inkább mesemondói jelentősége. Az édes «kiev», az már-már hasonlatos a paradicsomi gyönyörhöz.

Azt, a ki Bukurestben az u. n. «chaussée», az ottani Városliget fasorai alatt sétál, mélyen lenézik. Holmi silány jövevény lehet, vagy csekély állásban levő benszüllött. Még a diplomáciai képviselő hölgyei — többet mondok: még a királyné példája sem vonz. Ezek pedig mind a hányan szívesen andalognak a vén bükkök és tölgyek árnyán.

Kissé Keleten vagyunk magunk is. Sőt az elfogulatlan nyugati szem már Bécsben ismeri fel apró jelekből. Hol az Isten szerelméért lát ő otthon meztelbős embert az utcán? Hát a fa-czipő mire való? És nálunk még a novemberi hideg csatákban is sereggestül futkosnak czipőtlen gyermekek. Lábacskáik retkes kérgessége oltalmazza őket egyedül. A népiskolai könyvekben foglalt egészségügyi katekizmus egyik szabálya pedig arra int, hogy: «fejed hűvös, hasad langy, lábad meleg legyen». Írott malaszt, melynek ép oly kevés a foganatja, mintha csak — ház-szabály volna.

De végre is: gyerünk már sétálni.

Bátran kimondom: a budapestit szinte bántja, hogy a Margit-hidnak kihajtott az egyik bordája. Az igaz, hogy már ferdének született világgá: derékban ketté van törve. A mi szerkezeti tekintetben bizonyára helyes, mert a hid, az ő hatalmasra fejlett közepével, a folyam kettős sod-

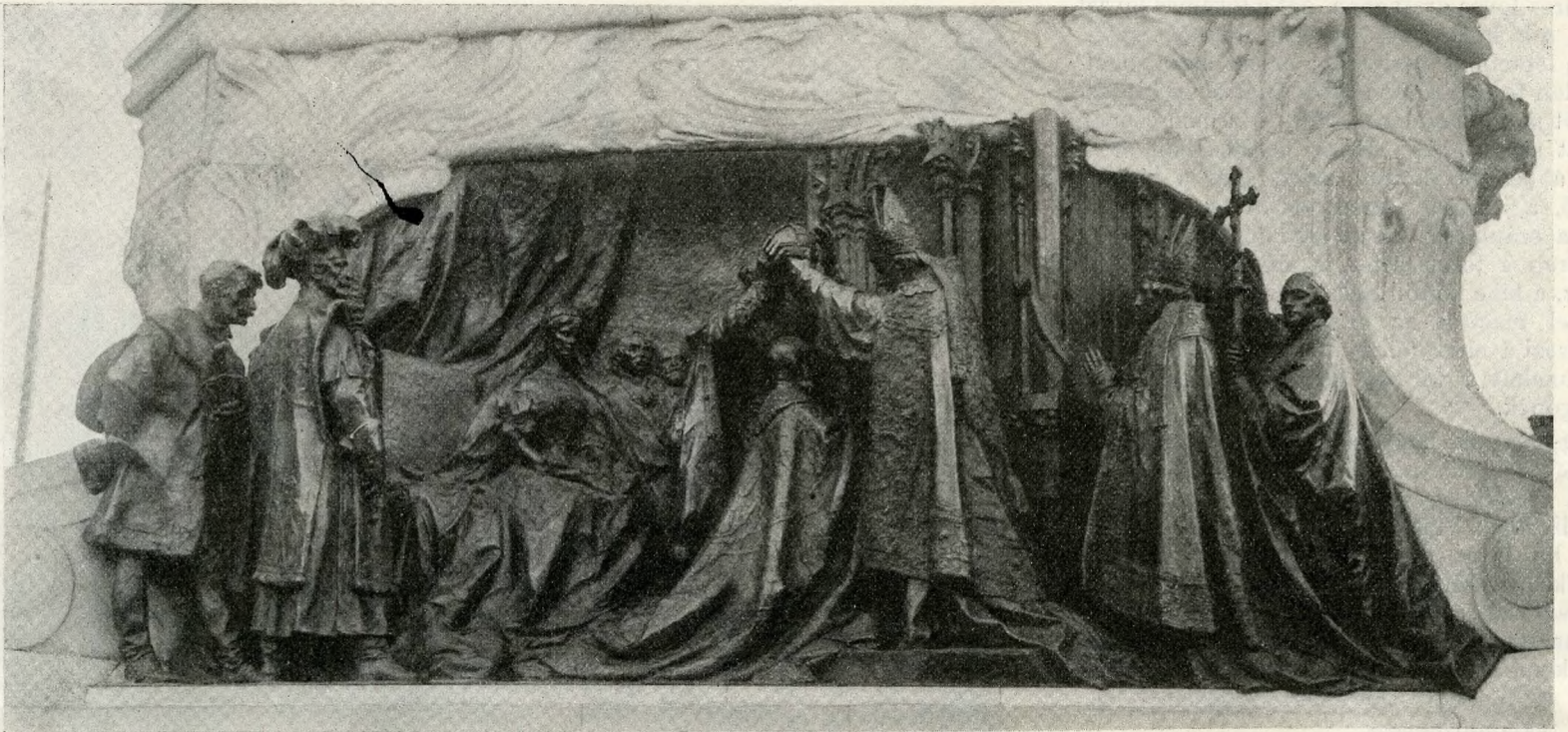
rának áll ellent. De rijja a szépérezék. Túl felől már most gyalogjában is eléri azt a mesés parkot; a mi pedig nincsen az ő inyére, mikor eddig a gyors és szellős gőzhajó vitte oda. Hiszen szegény ember úgy sem fogja koptatni azt a hidágot, mert a szigetre csak fizetséggel lehet bejutni.

Remegve gondolok arra a lehetőségre, hogy egyszerre csak Monacóvá avatják s croupier nevezetű, jól öltözött, sápadt, álmos francia urak fogják ott azzal a politéros kicsi szénvonóval besöpörni az idegen, de különösen a magyar aranyokat. Rémes álmaimban Szerencseffy Huba urat látom az abrakadabrák zöld asztalok s a roulette ördög-malma körül intézkedni, majd egy szomszéd szobába nyitni, a hol meg a végzetes rouge-et-noirban csattog a blatt. S körül megvesztegető fényben táncz-, olvasó-, hangverseny- és társalgó-termek, kaczer bijou-színház, Mr. Larivière szakács-művész vezetése alatt álló ragyogó restaurant, a hol, hogy tökéletes legyen a párisi fion, magyar cigányok fognak muzsikálni. Pénz, fantázia csodákat alkotna itt. Elragadóan szomorú kilátás. Félek, mondom, mert hiszen Korfu szigetét is kivetkőztették szüzi voltából, mert ép tavaly takaros kis «cercle» épült ott, kilátással az ioniai tengerre s ékesítve embertartó piniákkal.

*

Ősszel megszűnik a gőzhajó járása, hintóra meg nem igen futja. Mert csak is így érdemes ide kijárni. Magát a sétamunkát a fák alatt végzik. Zene már nem szól s az alvégi vendéglő be van zárva. Mi lendítse a lábat s növelje a kedvet? Tán az a nagy haldoklás?

Az! Az a nagy haldoklás. A tavaszi virulással kendőzött enyészet. Az a hektikus pirosság, mely mint az életnek végső lobbanása gyúl ki a fákon. Az a bánatos lombhullás. Minden másodperczben pörög lefelé aranyra vált egy-egy levele a platánnak, vadgesztenyének, sűrű rétegül terülve alá az anyafának. Én ez avart jártam, de ah, fonnyadt levelein olyan szép verseket nem találtam, mint talált az a nagy, kinek szarvát idézem, fénylő árnyát költögetem. Emide zöldelnek az ő tölgyei, mert még csak most kezd biboros szint váltani a terebélye. A csucsát még megüli az együgyü mardárka. Az enyhe, napsugaras alkonyatban azt tudja, nyár van még s illik rövid zsolotárkával dicsérni az Urat. Hátha épen fia annak a pinyókének, kinek édes hangját figyelte egykor a költő s halhatatlan rimekbe szedte tagozatlan énekét. A Margitszigeten kelt nem egy dala a megmondhatója.

A KORONÁZÁS.

Az őszi gyásznak színei az arany s a bibor. A sűrű rózsatelepek jó szaga helyett a hervadásnak fanyar illata hajt felém. Amott jön egy hosszú tót legény meg egy tömzsi tót leány holmi talyigával. Belé tömködik a holt leveleket. Ám az ő szivökben kikelet van. Vidám beszélgetés közben tolja a legény a könnyű terhet, s piros pipája bodraival bolond beszédekét bodoríthat bele az alkonyatba, mert a leány nagyokat vihog rá. Mi sorsa lesz a bús tehernek? Az lesz, hogy elhordják melegtartó takarónak valamely téli álomra szánt virágágyra. Hervadása akasztja meg itt a hervadást, halálával szerez életet, boldog feltámadásra serkentvén rózsák jövő nemzedékét.

Vagyunk vagy százan. De mit ennek a szigetnek ez a néhány látogató? A végei között unottan kocogó lovacska azonban tele kocsit húz. Az utasa mind egy szálíg «sétáló» vendég. Oh, csak járni ne! Elég: egyszer föl vagy alá, mert hogy végeérthetetlen hosszú ez a sziget. S a kevés közönség is csak a fő-utakat rója. A magányt éhező, az egyedül valóságot szomjazó, az ábrándozó: az a keresztül-kasul kanyargó, hallgatag úton ögyeleg s az összefonódott zörgő bozótba dugja bele a fejét, ha találna egy fázó tündérkét, hogy a kabátja alá rejtse, a szívéen fölmelegítse. És persze hogy persze: a hullott levelek tarka szőnyegével leborított padokon szorúlnak egymáshoz a szerelmesek. Ki más is csavarogna erre? Mi

keresni valója van itt, a kinek szivbeli ügye nincsen?

Nem tiltott, csak rejtett utak ezek. Hiszen a szerelem se tilalmas, csak hogy szeret elbujni. Mégis kotródjunk el innen. És kimélő gyöngédséggel nagy ivben kerülöm ki a párokat. Mi újat is hallanék tőlük, a kik sok ezer esztendő hűvelyt töltögetnek tele édes tartalommal. Két mezei egérke hanczuroz a fakuló fűben. Aztán összehajlanak. Ezek is csak azt sugják egymásnak, a mit a fönséges emberi párok.

Elhagyott lawn-tennis tér. Ezen a játszó-szérün is rózsza fakadt a nyáron: fiatalok arczán és szivében. A hesperidák almája soha nem szerzett annyi boldogságot, mint a mennyit ezek a szürke gummilabdák röpitettek az ütők felé. Még a tánczban sincs több hév, báj, erő és fordulatoság, mint ebben az angol cziczázásban. És alig hogy elmúlt ez a nyári farsang, újra föléled a sikos korcsolyapályán s az ennél is sikosabb tánczteremben. A fiataliságnak mindig virul.

A Bécs-Budapest közt járó gőzösök elpihentek. A hajó felé és felől nem lobog már a köszöntő fehér zsebbevaló. Egy kicsi hitvány propeller szuszakolva vontatja az újpesti kikötő felé a nagy fürdőházat, s lomhán usznak alá a rengeteg szálakból összerótt fenyőtálpak. Hogy a ki poeta, nem ezen az andalító járművön utazik! Se füst, se rengés nem bolygatná boldog álmadozását. A partokon este föl villan a pásztortúz s a talp a maga forgács-tüzével

felel rá, mialatt sivó geggenéssel vonul el magosan fölötté vadludak költözökdő falkája. Titokzatos éjfélen aztán csöndes nótára gyújt a kormányos, míg pajtása a lángon serczegő szalonnáról vastag zsircsöppeket hullajt a kukoricakenyérről imént szelt széles lapra — ez is akkora, mint egy kisebb uszó talp. A szél suhogva kél s rebbenő felhők foszlányaiból leragyognak a csillagok.

De kigyulnak lenn a földön is. Kettős gyöngysorban tündököl a lámpások hosszú sora innen is, tul is. A Rózsahegy, a sikló s a Gellérthegy táján csillagképletek szállottak le: a Gönczöl-szekere, a Kaszás meg a Fiastyuk egyazon időben. Az ég boltozatán ez a találkozás nagy kavarodást jelentene, — ide lenn ez a hármás fénycsoport békésen ragyog egymás mellett. Azok, a kik a Fiastyuk hívogató, marasztaló nyájas kis korcsomájából ollóznak lefelé a kigyózó ösvényen: csillagrugó jókedvökben maguk is ingadozván, megingatják ezeket a barátságosan világító testeket: bolygó csillagok az álló csillagokat; és közülök egyik-másik nyilván, mint hulló-csillag bukkan alá a Dunába. Mert hogy boldogságos állapot is az, midőn az ember a gőzös, poros, nyüzsgő város fölött vagy 220 méter magasban éri el a mennyországot és — áldoz.

A hidon szintén hulló-csillagok nyilálnak át — a villamos villái csiholják ki. Élek az al kalommal. Felszállok és haza «sétálok». Porzó

A BERLINI KONGRESSZUS.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA SZOBRÁNAK DOMBORMŰVEI ZALA GYÖRGYTŐL.